7.11.2022

Lausunto hallituksen esityksestä laiksi eläinten hyvinvoinnista

Korkeasaaren eläintarhan säätiö ylläpitää eläintarhaa ja siihen kiinteästi liittyvää luonnonvaraisten eläinten hoitolaa. Kummankin toiminnan osalta Korkeasaari on Suomen suurin toimija. Lausunnossaan Korkeasaaren eläintarha keskittyy luonnonvaraisten eläinten hoitoon ja eläintarhatoimintaan liittyviin säädöksiin. Yleisesti Korkeasaari pitää hyvänä, että eläintarhojen määritelmää täsmennetään. Lain toimeenpanon yhteydessä onkin tarpeen arvioida nykyiset eläintarhaluvalliset toimijat, joista osa saattaa olla luonnonvaraisten eläinten hoitoloita tai muita eläintenpitopaikkoja.

7 § *Sairaan tai vahingoittuneen eläimen auttaminen*

Pykälässä säädetään velvollisuudesta auttaa sairasta ja vahingoittunutta luonnonvaraista eläintä. Eläinten auttamista ei kuitenkaan edelleenkään säädetä kenenkään vastuulle. Tämä epämääräinen tilanne on jatkunut jo vuosikymmeniä ja olisi syytä viimein korjata.

Lopettaminen on säädetty kunnan vastuulle, mikä on parannus nykyiseen lainsäädäntöön nähden. Usein lopetus onkin oikea ja ainoa apu, jonka loukkaantuneelle tai sairaalle luonnonvaraiselle eläimelle voi antaa. Laissa tulisi kuitenkin säätää myös velvollisuus hoidontarpeen arviointiin ja ensiavun luonteiseen hoitoon, niissä olosuhteissa ja osaamisella, jota kunnan järjestämällä eläinlääkärinvastaanotolla on tarjolla. Tämä tarkoittaisi, että eläimen tila voitaisiin arvioida ja tehdä pieniä hoitotoimenpiteitä, joiden jälkeen eläin voi palata luontoon tai siirtyä luonnonvaraisten eläinten hoitopaikkaan. Hoito voi olla esimerkiksi ongenkoukun tai kalaverkon irrottaminen eläimestä, haavan tai ruhjeen puhdistus ja arviointi tai muuta vastaavaa hoitoa, jonka takia eläintä ei ole syytä lopettaa, mutta se on silti apua vailla. Pykälässä tulisi säätää myös tämänkaltainen hoito ja hoitotarpeen arviointi kunnan vastuulle.

Lain perusteluissa todetaan, että kolmannen momentin säännös ilmentää lain tavoitetta eläinten kunnioittamisesta itseisarvoisina olentoina. Lakipykälä kuitenkin osittain kumoaa tämän tavoitteen, koska ainoastaan eläimen lopetukselle on määritelty vastuutaho.

Valtio (ympäristöministeriö) on tukenut luonnonvaraisten eläinten hoitoa pienehköllä määrärahalla (n. 200 000 euroa) vuosittain. Tämä tuki on tarpeen myös jatkossa ja määrärahaa olisi tarpeen kasvattaa. Vuonna 2021 yhdelle hoitolalle myönnettiin erikseen 150 000 euroa talousarvioesityksen menolisäyksistä. Olisi tarkoituksenmukaisempaa kasvattaa budjetin määrärahaa ja jakaa tuki tasapuolisesti kaikille toimijoille.

Luonnonvaraiset eläimet ovat periaatteessa valtion eläimiä, ja valtion tulee osallistua niiden hoidon kustannuksiin. Suuren osan kustannuksista kattavat nyt kunnat sekä vapaaehtoiset järjestöt ja kansalaiset. Luonnonvaraisten eläinten hoito on perusteltua eläinsuojelullisesti, mutta myös siksi, että kaikkien luonnonvaraisten eläinten määrät vähenevät ja eläinyksilöt ovat arvokkaita luonnon monimuotoisuuden suojelun kannalta.

Luonnonvaraisten eläinten hoidon kannalta olisi tarpeen huolehtia siitä, että maassa on muutama asiantunteva hoitopaikka ja lisäksi päivystävä neuvontapuhelin. Puhelinneuvonnan voisi järjestää

Postiosoite
Korkeasaaren eläintarhan säätiö sr
PL 1000
00811 Helsinki

Käyntiosoite
Mustikkamaanpolku 12
00570 Helsinki

Sposti info@korkeasaari.fi
Puhelin 050 352 5989

Y-tunnus 2864471-3
Alv. FI28644713

keskitetysti hyvinkin suurelle alueelle. Osaava keskitetty neuvonta voisi vähentää turhia eläimiin puuttumisia, pienentää paikallisten pelastuslaitosten ja muiden toimijoiden kuormaa, sekä nopeuttaa avun saamista eläimille silloin, kun apu on tarpeen. Tällainen keskitetty neuvonta auttaisi myös ohjaamaan eläimiä asianmukaisiin hoitopaikkoihin.

8 § *Eläinlajien ja eläinten pitoa koskevat rajoitukset*

Korkeasaaren eläintarha kannattaa esitystä, jossa asetuksella säädetään niistä eläinlajeista, joita voidaan pitää seura- ja harrastuseläiminä. Korkeasaaressa on useita eläimiä, jotka ovat entisiä lemmikkejä, mutta lemmikeiksi soveltumattomia. Ei ole näköpiirissä, että ihmisten halu hankkia erikoisia lemmikkieläimiä olisi vähenemässä ja tätä intoa on tarpeen rajoittaa. Moni kesyyntymätön laji kärsii puutteellisesta hoidosta ja huonoista olosuhteista lemmikkinä. Näille eläimille ei ole myöskään yleisesti saatavilla eläinlääkinnällistä apua tarvittaessa.

Pykälä ei kuitenkaan rajoita eläinten tarhaamista suojelutarkoituksessa, mikä on tarkoituksenmukaista. Eläintarhojen lisäksi on myös yksityisiä toimijoita, jotka voivat olla mukana suojeluohjelmissa ja kasvattavat eläimiä suojelutarkoituksessa. Eläinten tarhakasvatus (*ex situ* suojelu) on joidenkin eläinlajien kannalta tärkeää, eikä tätä toimintaa pidä kieltää. Luonnollisesti olosuhteiden ja hoidon tulee olla tarhakasvatuksessa kullekin lajille soveltuvat.

28 § *Luonnonvaraisen eläimen elätettäväksi ottaminen*

Korkeasaari kannattaa esitystä, jonka mukaan luonnonvaraisen selkärankaisen eläimen elätettäväksi ottaminen on kielletty. Hyvää uudessa sanamuodossa on, että luonnonsuojelulailla rauhoittamattomien matelijoiden, kuten kyyn, elätettäväksi ottaminen olisi kiellettyä muissa kuin ehdotetun pykälän 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa.

Pykälässä todetaan, että kiellosta voidaan poiketa, jos kyseessä on eläimen hallussapito eläintarhassa pidettäväksi. Poikkeus on tarpeen, koska joissain tilanteissa on tarkoituksenmukaista, että eläin siirtyy luonnosta eläintarhaan. Tällainen tilanne voi olla, kun luonnonvarainen eläin on hoidettu ja toipuu, mutta ei kuitenkaan pärjää luonnossa ilman ihmisen hoitoa tai jossain uhanalaisten eläinten suojeluprojekteissa.

Nykyisin eläimen pysyvästi hoitoon ottamista säädellään eri eläinryhmien osalta ei tavoin. Rauhoitetuille ja rahoittamattomille on eri säädökset ja eri valvovat viranomaiset. Myös eri lajien luontoon palauttamista säätelevät eri viranomaiset. Olisi hyvä, jos kaikkien luonnonvaraisten eläinten pysyvään hoitoon ottamista valvottaisiin yhtenevästi ja sama viranomainen arvioisi eläimen pito-olosuhteet ja suojelutarpeen.

29 § *Avuttomassa tilassa olevan luonnonvaraisen eläimen hoito*

Korkeasaari pitää hyvänä, että lakiesityksessä säädellään luonnonvaraisten eläinten hoitoa nykyistä tarkemmin. Korkeasaaren kokemuksen mukaan nykyisin on liian yleistä, että loukkaantunut eläin jää pysyväisluontoiseen hoitoon, vaikka eläimen kuntoutuminen luontoon palautettavaksi on epätodennäköistä.

Postiosoite
Korkeasaaren eläintarhan säätiö sr
PL 1000
00811 Helsinki

Käyntiosoite
Mustikkamaanpolku 12
00570 Helsinki

Sposti info@korkeasaari.fi
Puhelin 050 352 5989

Y-tunnus 2864471-3
Alv. FI28644713

7.11.2022

50 § *Eläintarha, pysyvä ja kiertävä eläinnäyttely sekä sirkus*

Korkeasaaren eläintarha kannattaa esitystä, jonka mukaan eläinten käyttöä esityksissä rajoitetaan. Näkemys on Euroopan eläintarhayhteisön (EAZA) yhteinen linjaus, jolla halutaan selkeästi erottaa sirkukset eläintarhoista (sirkuksia ei hyväksytä EAZA:n jäseniksi). Eläimiä kuitenkin koulutetaan eläintarhoissa yleisesti ja oikein toteutettuna tämä on eläimiä virikkeellistävää ja eläimen hyvinvointia lisäävää toimintaa ja tämä onkin huomioitu lakiesityksen perusteluosassa sekä kirjauksella ”muita kuin eläimen hoitoon liittyviä opetettuja taitoja”.

Lakiesityksessä on nyt säädetty lain tasolla pitopaikasta, että sen ”tulee vastata mahdollisimman hyvin eläinlajin luonnollista elinympäristöä”. Lakitasolla onkin hyvä säätää pitopaikasta jonkin verran. Tässä on kuitenkin syytä huomioida, että pitopaikkaa pitää arvioida nimenomaan eläimen kokemuksen kannalta. Esimerkiksi kiipeilevälle eläimelle tärkeää voi olla nimenomaan kiipeily tai mahdollisuus tarkkailla ympäristöä korkealta. Sen sijaan eläimelle voi olla toisarvoista, onko kiipeilyä varten puu (kuten luonnollisessa elinympäristössä) vai kiipeilyteline. Pitopaikan tulee nimenomaan mahdollistaa eläimen lajinomainen käyttäytyminen. Pykälän kirjoitusasu olisi parempi, jos todettaisiin, että pitopaikan tulee turvata mahdollisimman hyvin eläimen lajityypillinen käyttäytyminen.

Asetuksella säädetään tarkemmin pitopaikoista. Nykyinen asetus on lähes kymmenen vuotta vanha ja voi olla tarpeellista arvioida sen ajantasaisuus.

51 § *Eläintarhan eräät tehtävät*

Korkeasaari kannattaa esitystä, jossa eläintarhojen roolia luonnonvaraisen eläimistön ja biologisen monimuotoisuuden suojelemisessa vahvistetaan. Eläintarhojen tulee nimenomaisesti osallistua lajien suojelutoimintaan ja muut eläinnäyttelyt eivät ole eläintarhoja, eikä niiden pidä toimia eläintarhaluvalla. Lain perusteluosassa on kuvattu hyvin erilaisten eläintarhojen mahdollista roolia suojelutoiminnassa ja joissain tapauksissa toiminta voi olla yhteistyötä ja suurissa eläintarhoissa myös omaa itsenäistä toimintaa.

Ensimmäisen momentin kohdassa 4 puhutaan ”eläinlajin vankeudessa kasvattamisesta”. Tämä on suoraan eläintarhadirektiivin suomennuksessa. Lajien suojelussa puhutaan yleisesti tarhakasvatuksesta, joka olisi oikeampi termi. Tuotantoeläintenkään osalta ei puhuta vankeudessa kasvattamisesta, vaikka ne ovat yhtä lailla pitopaikoissaan ihmisen hoidossa.

61 § *Avuttomassa tilassa olevien luonnonvaraisten eläinten hoitolatoiminnan harjoittaminen*

Korkeasaaren näkemyksen mukaan, luonnonvaraisten eläinten hoidon muuttaminen ilmoituksenvaraiseksi toiminnaksi on askel oikeaan suuntaan. Luonnonvaraisten eläinten hoito voisi olla myös luvanvaraista, jolloin olosuhteet ja hoitomahdollisuudet voisi arvioida jo ennen toiminnan aloittamista. Tämä olisi tarkoituksenmukaista ainakin silloin, jos luonnonvaraisten hoito on jatkuvaa toimintaa.

Kun hoitopaikat ovat viranomaisten tiedossa, on mahdollista, että myös toiminnan valvonta tehostuu ja luonnonvaraisten eläinten jääminen pysyväisluontoisesti hoitoon vähenee. Joissain tapauksissa hoidetut

Postiosoite
Korkeasaaren eläintarhan säätiö sr
PL 1000
00811 Helsinki

Käyntiosoite
Mustikkamaanpolku 12
00570 Helsinki

Sposti info@korkeasaari.fi
Puhelin 050 352 5989

Y-tunnus 2864471-3
Alv. FI28644713

eläimet voidaan sijoittaa pysyvästi eläintarhaan, kuten pykälässä säädetään, mutta silloinkin eläimelle on oltava tarjolla asianmukaiset tilat ja hoito.

Tällä hetkellä osa luonnonvaraisten eläinten hoitopaikoista toimii eläintarhaluvalla. Tässä lakiesityksessä täsmennetään eläintarhojen toimintaa ja samalla on syytä arvioida nykyiset eläintarhaluvalliset toimijat. Osa niistä voisi luontevammin olla luvanvaraisia luonnonvaraisten eläinten hoitoloita.

82 § *Asiantuntijan ja avustajan käyttäminen*

Korkeasaari pitää hyvänä, että asiantuntijan käyttämisestä säädetään laissa. Toisinaan valvontatilanteissa on esimerkiksi eläimiä, joiden käsittelystä tai edes lajin tunnistamisesta, ei valvontaviranomaisella ole osaamista.

Nykyisessä eläintarha-asetuksessa on annettu vaatimuksia vain eläinten pitopaikalla. Lakiesityksessä on asetuksenantovaltuutus useaan eläintarhatoimintaan liittyvään kohtaan. Toivottavaa on, että eläinten hyvinvointilain nojalla eläintarhatoimintaa koskevat säädökset kootaan yhteen asetukseen. Korkeasaari toivoo tulevansa kuulluksi, kun eläintarhatoimintaan liittyviä asetuksia valmistellaan.

Sanna Hellström
Toimitusjohtaja
Korkeasaaren eläintarhan säätiö

p. 0500 609549
sanna.hellstrom@korkeasaari.fi